

Tapahtuman tieteellinen anti oli monipuolinen, edustettuna oli tieteenalojen koko kirjo yhteiskuntatieteistä luonnontieteisiin. Konferenssin aikana vahvistui näkemys veden moninaisesta luonteesta sekä elämälle välttämättömänä kemiallisena ja biologisena elementtinä että yhteiskunnallisena, poliittisena ja taloudellisena käsitteenä. Muita esiin nousseita keskeisiä teemoja olivat muun muassa vesiasioiden hallinta ja talous, menneisyyden huomioiminen tulevaisuuteen vaikuttavassa päätöksenteossa sekä poikki- ja monitieteisen tutkimuksen rooli vesiasioihin liittyvien ongelmien ratkomisessa. Vanha totuus, jonka mukaan historiaa tuntematon toistaa tahtomattaan muiden tekemiä virheitä, pätee järjestäjien mielestä kaikkialla.

Katko ja Juuti toteavat, että:

”Tutkimusten mukaan päätöksenteossa on vieläkin pitkälti vallalla käytäntö, että ensin tehdään päätös ja sitten etsitään sille perustelu. Toivommekin samalla, että Suomen Akatemia avaisi suunnitellun poikki- ja monitieteisen vesitutkimusohjelman. Vuonna 2006 Unescon johdolla valmistunut Maailman vesiasioiden arviointi, World Water Development Report on todiste tästä tarpeesta. Ohjelmaa oli laatimassa 24 YK:n eri organisaatiota tai järjestöä, mikä kuvaa konkreettisesti vesiasioiden moni- ja poikkitieteistä luonnetta.”

”Aidosti poikki- ja monitieteiseen tutkimukseen on Suomessa selvästi tarpeesta ja kovasta kysynnästä huolimatta kuitenkin vaikea saada rahoitusta. Onneksi kuitenkin konferenssille löytyi asian merkityksen oivaltaneita tukijoita.”

Petri Juuti, FT, varttunut tutkija, dosentti (Tampereen yliopisto: ympäristöhistoria, Oulun yliopisto: tekniikan historia, Turun yliopisto: Suomen historia), Yhteiskuntatutkimuksen instituutti, Tampereen yliopisto.
petri.juuti@uta.fi, www.envhist.org

Harri Mäki, FM, toimii tutkijana Tampereen yliopiston Historiatieteen laitoksella.
harri.r.maki@uta.fi

POLKUPYÖRÄTUTKIJAN ONNENPÄIVÄT ICHC TAMPEREELLA 1.–4.8.2007

Tiina Männistö-Funk

International Cycling History Conference kerää polkupyörähistorian tutkijat vuosittain yhteen. Tänä vuonna reilut neljäkymmentä pyöräintoilijaa kymmenestä eri maasta kokoontui Tampereella 1.–4. elokuuta, kun Vanhat Velot ry järjesti ICHC-konferenssin ensimmäistä kertaa Suomessa. ICHC on kaikille polkupyörähistoriasta kiinnostuneille ainutlaatuinen tilaisuus, sillä tuskin missään muualla saa kerralla kokea niin paljon polkupyörätietämystä ja -intoa niin monilta maailman kolkilta.

ICHC:ssa ainutlaatuista on myös se, että osallistujissa on sekä niitä, jotka tutkivat polkupyörähistoriaa osana ammattiaan että niitä, jotka tutkivat sitä harrastuksenaan päätyönsä ohella. Eri alojen ammattilaisten esitykset olivat mielenkiintoista kuultavaa, varsinkin kun ne monesti yhdistivät harrastuksen ja ammatilliset kiinnostuksen kohteet. Glasgow School of Artissa opettava Nicholas Oddy esimerkiksi esitteli taidehistorian näkökulmasta skotlantilaisen taiteilijan Sir George Pirien 1800-luvun lopulla maalaamaa taulua, harvinaista polkupyöräaiheista muotokuvaa.

Stephen Ransom puolestaan kertoi yksipyöräisten polkupyöräiden historiasta, johon hän oli törmännyt valmistellessaan ehdotusta vieraiden planeettojen tutkimiseen sopivasta ajoneuvosta. Tampereen Teknisellä Yliopistolla koneensuunnittelua opettava Jori Montonen esitelmöi fysiikan ilmiöistä, jotka mahdollistavat polkupyörän pysymi-

Mikko Kylliäinen Laukontorilla Olli Lehdon ja tämän komean pyörän kanssa. Taustalla omine pyörineen Reijo Lehtonen, jonka rakentaman korkeapyöräisen selkään voi nousta Vapriikin Velomania-näyttelyssä. Aukeaman kuvat: Markku Lahtinen.

sen pystyssä, ja näiden ilmiöiden vaikutuksesta polkupyörän kehitykseen.

Esitukset olivat suurimmaksi osaksi erittäin korkeatasoisia ja perustuivat huolelliseen tutkimukseen. Aiheet ulottuivat polkupyöräkeksinnöistä ja -teollisuudesta pyöräilyjärjestöihin, retki- ja kilpapyöräilyyn sekä muuhun pyörien käyttöön. Ensiksi mainittuihin liittyi muun muassa Keizo Kobayashin tutkielma Michaux-velosipedien sarjanumeroista, joista voidaan päätellä, millaisia määriä näitä varhaisia polkupyöriä oikeastaan valmistettiin. Jälkimmäisiä aiheita käsittelevät muun muassa Lorne Shieldsin ja Scotford Lawrencen kiehtova tutkimus englantilaisen pyöräilijän vuoden 1875 tienoilla valmistamasta, runsaasti kuvitetusta kartasta sekä Markku Lahtisen esitys kahden suomalaispojan ällistytävästä Tukhol-

man-matkasta, jonka he suorittivat vuonna 1949 itse rakentamallaan vesipolkupyörällä.

”Kun näiden konferenssien jälkeen menee kotiin, tuntuu, ettei halua vähään aikaan kuullakaan mitään polkupyöristä”, sanoi Nick Clayton, joka on osallistunut alusta lähtien jokaiseen ICHC-konferenssiin.

Konferenssiin osallistuminen oli kuin sukellus toiseen todellisuuteen, jota hallitsivat polkupyörät. Kaksipyöräiset olivat esitelmien lisäksi läsnä myös monella muulla tapaa, sillä monille konferenssivieraille polkupyörät eivät ole vain tutkimuskohde vaan elämäntapa.

Joka päivä konferenssin tapahtumiin kävellessä ohi sujahteli muita osallistujia muun muassa nojapyörillä. Tanskalainen Brian Rosenberg oli polkenut paikalle kotoaan saakka 1950-luvun polkupyörällä ja taittanut matkalla Ruotsin halki saman reitin, jonka pyöräileminen teki Gustaf Håkanssonin 1950-luvulla tunnetuksi teräsvaarina. Myös muun muassa saksalaiset ja australia-

Markku Lahtinen, Jori Montonen ja Michael Grützner ajokkeineen sekä Tiina Männistö-Funk konepeltityttönä konferenssipaikan edustalla.

laiset olivat yhdistäneet konferenssimatkaan pyöräilyä. Silloin, kun ei oltu kuuntelemassa esitelmiä polkupyöristä, osallistujat vaihtoivat näkemyksiä vanhojen polkupyörien keräilystä, kilpapyöräilystä, eri museoiden polkupyöräkokoelmista, toiminnasta polkupyöräyhdistyksissä ja pyöräretkeilystä.

Polkupyöräntäyteisyyden hieno huipentuma oli, että konferenssi pidettiin museokeskus Vapriikissa. Museossa on nimittäin esillä polkupyörähistoriaa esittelevä *Velomania!* -näyttely, joka sai kaiken nähneet pyörätutkijatkin ihastuksiin. Myös konferenssijärjestelyt keräsivät paljon kiitosta, eikä suotta, sillä Mikko Kylliäinen järjestelykomiteoineen oli todella pitänyt huolta konferenssivieraiden viihtyvyydestä.

Iltaohjelmiin kuuluivat muun muassa opastettu kävelykierros Tampereen keskustassa, tutustuminen Amurin työläismuseoon, tukkilaisnäytös sekä venematka

illalliselle Viikinsaareen. Yksi viimeksi mainitun retken kohokohdista liittyi tietenkin polkupyöriin: Kun konferenssiväki jo istui lähtövalmiina laivassa, Laukontorin rantaan kaarteli kaksi paikallista pyöräharrastajaa korkeapyöräisillään tervehtimään yleisöä, joka takuulla osasi arvostaa heidän ajotaitojaan.

<http://www.cycling-history.org/>

Alla: Ensimmäisenä iltana konferenssivieraat pääsivät syömään kalasoppaa Amurin työläismuseoon. Keskellä etualalla ICHC-konferenssijulkaisujen toimittamisesta vastaava Rob van der Plas.

Oikealla: Jori Montonen käytti harjaa apuna havainnollistaessaan, miksi korkealla pyörällä on helpompi pysyä pystyssä kuin matalalla.

